

LA DICTADURA FRANQUISTA

**PRIMERA PART: ELS
ANYS 40 I 50.**

**CAPÍTOL II – DE L'ÈPOCA BLAVA A
L'AÏLLAMENT INTERNACIONAL
(1939 – 1951).
LA FONAMENTACIÓ JURÍDICA DEL
FRANQUISME: LES “LEYES FUNDAMENTALES”.**

Portald'Història

S'ACABA LA GUERRA CIVIL, COMENÇA LA GUERRA MUNDIAL

PER QUÈ ESPANYA NO VA ENTRAR A LA GUERRA?

- Acabada la guerra, Franco estava “en deute” amb els **règims italià i alemany** per l'ajut militar rebut durant la guerra civil.
- La **Segona Guerra Mundial** va esclatar l'**1 de setembre de 1939**, just cinc mesos després d'acabada la Guerra Civil Espanyola (fins al maig – agost de 1945).
- **Identificació i aliança d'Espanya amb l'Eix** (de la *neutralitat* inicial a la *no – bel·ligerància*, juny de 1940). Els sectors més “pro-nazis” de la Falange i sobretot el seu cap **Ramon Serrano Suñer** eren partidaris de l'entrada d'Espanya a la Guerra Mundial amb Itàlia i Alemanya.

L'ÈPOCA BLAVA

1939 - 1945

- Els anys de la 2GM es coneixen com “l'època blava” (pel color de l'uniforme de la Falange) pel predomini de la “família falangista” en el règim de Franco.
- Bona part dels dirigents de la Falange i també una part de l'Exèrcit era clarament **favorable a l'entrada a la Guerra en el bàndol de l'Eix**.
- Aquesta opció bel·licista i pronazi tenia com a cap visible al “*Cuñadísimo*”, el ministre d'Exteriors (octubre de 1940 – setembre de 1942) **Ramon Serrano Suñer**.

Imatges d'una visita de Serrano Suñer a Berlín, el setembre de 1940

LES ENTREVISTES D'HENDAIA I BORDIGHERA

- Entrevistes amb Hitler a **Hendaia** (octubre de 1940) i amb Mussolini a **Bordighera** (febrer de 1941) per preparar la intervenció espanyola a la guerra.
- Finalment l'entrada directa a la guerra fou desestimada per les condicions econòmiques i territorials (al nord d'Àfrica) plantejades per Franco i la catastròfica situació econòmica i militar d'Espanya.

Entrevista d'Hendaia,
entre Hitler i Franco, el 23
d'octubre de 1940

Entrevista de Bordighera.
Mussolini, Franco i Serrano
Suñer. 12 de febrer de 1941

LA DIVISIÓN AZUL

- El règim de Franco va col·laborar activament en aquest període amb l'Eix (subministrament de primeres matèries i mà d'obra, col·laboració logística i de propaganda ...).
- També es va enviar un cos de tropes voluntàries, la **División Azul**, al front rus (juny de 1941 – octubre de 1943).

DE LA NO BEL·LIGÈNCIA AL RETORN A LA NEUTRALITAT

La DIVISIÓ AZUL va integrar-se a la 250 Divisió de la WEHRMACHT al front rus, entre juny de 1941 fins a la seva retirada l'octubre de 1943.

Van passar-hi uns 47.000 homes, entre ells molts oficials de l'Exèrcit, voluntaris falangistes però també soldats regulars.

Es calculen unes **5.000 baixes espanyoles** dins la *División Azul*.

Les derrotes alemanys a l'Atlàntic, al nord d'Àfrica i a Stalingrad (1943), i les pressions del Regne Unit i els Estats Units a Franco, van provocar el canvi de l'estatus de “no bel·ligerència” al de “**neutralitat**”, i la retirada de la *División Azul*.

Agustín Muñoz Grandes, fou nomenat per Franco com a comandant en cap de la *División Azul*.

Ocupà després alts càrrecs en els governs franquistes.

L'OPERACIÓ FÈLIX I LA QÜESTIÓ DE CANÀRIES

- Alemanya va arribar a planificar l'ocupació del territori espanyol (inicis de 1941) per conquerir Gibraltar, neutralitzar la possible entrada de tropes aliades per Portugal i controlar l'accés a la Mediterrània.
- **L'Operació Fèlix** fou desestimada per l'oposició de Franco, temorós d'una intervenció aliada, i pel canvi de prioritats d'Alemanya, ara més centrada en el front oriental.

- Quan els Aliats van preparar l'**Operació Torxa** per desembarcar tropes a Àfrica, els britànics van plantejar l'ocupació de les **Canàries (Operació Pilgrim)**.
- Finalment es va optar pel desembarcament de les tropes al Marroc i a l'Algèria francesa.

L'ALLUNYAMENT DE L'EIX

- La nova situació de la guerra des de finals de 1942 van anar allunyant el règim franquista de l'Eix i a un intent d'aproximació als Aliats.
- El setembre de 1942 Franco va destituir a Serrano Suñer i va nomenar com a nou Ministre d'Assumptes Exteriors a l'aliadofil **Francisco Gómez-Jordana** (l Comte de Jordana), que va ocupar la cartera fins l'agost de 1944.
- Espanya va retornar a l'estatus de “**neutralitat**” a la guerra el mes d'octubre de 1943.
- Els darrers batallons de la *División Azul*, convertits en *Legión Azul*, foren repatriats el març de 1944. Un grup de fanàtics falangistes es van quedar voluntàriament al bàndol alemany integrats en les *Waffen-SS* i van participar en els darrers combats de la batalla de Berlín (abril – maig de 1945).

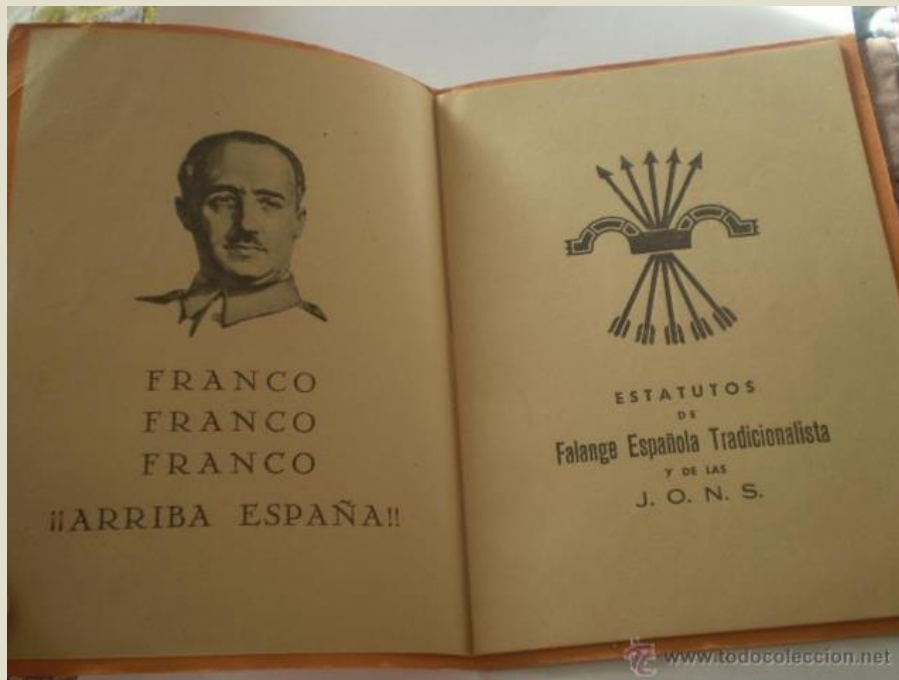
G. JORDANA

per Jolán Angel

L'ÈPOCA BLAVA ES VA DESCOLORINT ...

- L'intent de minimitzar la identificació del règim espanyol amb els previsibles derrotats a la Segona Guerra Mundial va comportar una **creixent disminució de la parafernàlia feixistitzant** (eliminació dels cartells propagandístics pro-alemanys, substitució de la salutació amb el braç estirat, etc.)

- Sobretot, entre 1943 i 1945 es va produir una davallada en la quota de poder dels falangistes i de la FET y de las JONS, en favor d'altres “famílies” del règim, com els militars, els catòlics i els monàrquics.
- Al desembre de 1942, el propi Franco assumí personalment el control de la Junta Política de la FET y de las JONS (fins aleshores en mans de Serrano Suñer).
- La Segona Guerra Mundial es va acabar a Europa el mes de maig de 1945 amb la derrota total d'Alemanya.

1945 – 1949. L'AÏLLAMENT INTERNACIONAL

Malgrat la condemna dels Aliats al règim de Franco, aquests decidiren no intervenir directament sobre Espanya i van permetre la **permanència del règim franquista**, enfonsant així les esperances que els **exiliats republicans** havien dipositat en la victòria aliada sobre l'Eix i el final dels feixismes a Europa.

El febrer de 1946, l'**ONU** condemnava el règim franquista i vetava l'entrada d'Espanya a la recent creada organització (resolució 39). Recomanava la **retirada dels ambaixadors**, però sense la ruptura total de relacions diplomàtiques.

Es va produir el tancament de la frontera francesa i, a la pràctica, una situació d'**aïllament comercial, cultural, polític i diplomàtic** gairebé absolut del règim franquista.

EL PLA MARSHALL I L'OTAN

L'aïllament suposà **un immens cost econòmic i social** per a Espanya, ja que impedia l'arribada de productes bàsics i retardava la recuperació del país. Espanya va quedar exclosa del **Pla Marshall** (a partir de 1947) amb el qual els Estats Units pretenien accelerar la reconstrucció d'Europa (i frenar l'expansió del comunisme).

El Pla Marshall va repartir uns 13.000 milions de dòlars entre els països europeus entre 1948 i 1951 (sobretot al Regne Unit, França, Alemanya i Itàlia).

Espanya també va quedar exclosa de **l'OTAN** (Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord), creada el 1949 com a una aliança militar de les potències occidentals, a l'empara dels Estats Units.

LA FONAMENTACIÓ JURÍDICA DEL FRANQUISME

- Acabada la Guerra Civil, i contra les aspiracions de les diverses “famílies” que li havien donat suport, Franco va instituir un nou Estat (el “Nuevo Estado Español”) com un **règim autoritari sense Constitució, ni divisió de poders ni pluralisme polític**.
- Va voler fonamentar tota l'estructura jurídica de l'Estat a partir d'una sèrie de “normes bàsiques pseudo-constitucionals”, les **Leyes Fundamentales**, sempre supeditades a la seva voluntat superior.

LA CARTA DEL TRABAJO (1938)

LA LEY DE CORTES (1942)

EL FUERO DE LOS ESPAÑOLES (1945)

LA LEY DE REFERÈNDUM NACIONAL
(1945)

LEY DE SUCESIÓN EN LA JEFATURA
DEL ESTADO (1947)

LEY DE PRINCIPIOS DEL MOVIMIENTO
NACIONAL (1958)

LEY ORGÁNICA DEL ESTADO (1967)

LEY PARA LA REFORMA POLÍTICA (1977)

LES LLEIS FONAMENTALS DEL FRANQUISME I

CARTA DEL TRABAJO (1938)

Inspirada en la *Carta di Lavoro* italiana, i d'ideologia feixista. Creava els sindicats “verticals” i regulava la vida laboral i les relacions entre els “productores” i els empresaris, negant la pràctica totalitat dels drets laborals conquerits i el dret a la lliure sindicació.

LEY DE CORTES (1942)

Es van crear les *Cortes Españolas*, amb un caràcter consultiu i orgànic, sense poder legislatiu. Formades per *procuradores* per terços de representació sindical, municipal i familiar.

FUERO DE LOS ESPAÑOLES (1945)

Establia els **drets i els deures** dels espanyols, amb una aparença liberal. Propugnava que l'exercici dels drets no podia en cap cas atemptar contra la unitat espiritual, nacional o social d'Espanya ...

LEY DE REFERÉNDUM NACIONAL

(1945). Establia que el Cap de l'Estat podia sotmetre a **referèndum** les qüestions que li semblés convenient, amb caràcter consultiu. Podien votar en teoria homes i dones majors de 21 anys.

FINALMENT, SE SAP QUÈ SERÀ ESPANYA!

LEY DE SUCESIÓN EN LA JEFATURA DEL ESTADO (1947)

Aquesta Llei declarava a Espanya com a **Regne**, i a Franco com a **Cap d'Estat vitalici** i amb dret a nomenar **successor amb el títol de Rei**.

Llei sotmesa a referèndum, en el qual va votar gairebé el 90% del cens, i amb un 93% de vots a favor, amb una gran campanya del règim com un intent de rentat d'imatge de cara a les potències occidentals.

EL PROXIMO 6 DE JULIO DEBES VOTAR:

- 1.º Porque legalmente es obligatorio.
- 2.º Porque, en el orden moral, no es lícito abstenerse en un asunto que afecte constitucionalmente al porvenir político de la Patria.
- 3.º Porque los enemigos de España querrian que no lo hicieses.

Y DEBES VOTAR "SI":

- 1.º Porque la ley de Sucesión garantiza la estabilidad política de España y la sangre de un millón de muertos durante la Cruzada, no puede ser estéril.
- 2.º Para proclamar ante el mundo la unión de todos los españoles frente a la intervención extranjera y la voluntad firme de mantener a toda costa nuestra soberanía.

EL MANIFEST D'ESTORIL

Alfons XIII va morir a l'exili a Roma el febrer de 1941.

Fotografia d'Alfons XIII a Fontainebleau (França) l'any 1931

L'hereu a la corona, **Joan de Borbó**, va denunciar al **Manifest d'Estoril** (Portugal), que la **Ley de Sucesión** era il·legal i no li reconegué validesa.

L'oposició de Joan de Borbó creava una nova crisi entre la "família monàrquica" i el règim franquista.

